

Hemşirelikte Araştırma Dersinin Öğrencilerin Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumuna Etkisi

The Effect of Research Course in Nursing on Students' Awareness and Attitude Towards Research and Development

İlknur GÖL[®], Hüsnâ EKİCİ[®]

Öz

Amaç: Bu çalışmada, hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisini belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma, 1 Nisan 2018-5 Mayıs 2018 tarihleri arasında, Orta Anadolu'da bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, hemşirelik eğitim programı içinde araştırma yöntemleri dersini alan (70) ve almayan (75) toplam 145 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma gönüllü 122 öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler; öğrencilere yönelik sosyodemografik form ve "Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu" ölçeği ile toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 21.75±1.5, %63'ü kadın olup, %41'i araştırma yöntemleri dersini almıştır. Araştırma grubunun %53.3'ü en az bir araştırma etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin "Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu" ölçeği toplam puanı 116.01±18.42'dir. Araştırma yöntemleri dersini alan öğrencilerin hem araştırma etkinliğine katılma ($\chi^2=7.376$, $p=.005$) durumlarının hem de "Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği" puan ortalamalarının ($U=1440.000$, $p=.061$) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Çalışmanın sonuçları, araştırma dersinin hem hemşirelikte araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumu olumlu yönde etkilediği hem de araştırma ve bilimsel etkinliklere katılımı arttırdığını göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik araştırması, araştırma dersi, hemşirelik öğrencisi

ABSTRACT

Objective: To determine the effect of research course in nursing on students' awareness and attitudes towards research and development.

Method: The study was conducted between April 1, 2018 and May 5, 2018 in a nursing department of a university in Central Anatolia. Totally 145 students were enrolled the study. Of the 70 students took a research course and 75 did not take course agreed to participate. 122 students participated voluntarily. Data were collected using a sociodemographic data form and "Nursing Students' Attitudes Towards and Awareness of Research and Development within Nursing Scale"

Results: The mean age of the students was 21.75±1.5, 63% of them were female and 41% of them took the course of research methods. 53.3% of the research group stated that they participated in at least one research activity. The total score of the students' "Awareness and Attitudes Toward Research and Development in Nursing" scale was 116.01±18.42. It was determined that the students who participated in the research course had more participation in the research activities ($\chi^2=7.376$, $p=.005$) and had higher mean scores of "Nursing Students' Attitudes Towards and Awareness of Research and Development within Nursing Scale" scores ($U=1440.000$, $p=.061$).

Conclusion: The results of the study show that the research course both affects the awareness and attitude towards research and development in nursing positively and increases participation in research and scientific activities.

Keywords: Nursing research, research course, nursing students

Received/Geliş: 03.07.2018
Accepted/Kabul: 31.10.2019
Published Online: 23.12.2020

Cite as: Göl İ, Ekici H. Hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumuna etkisi. Jaren. 2020;6(3):498-505.

İlknur Göl

Çankırı Karatekin Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı
Hemşireliği Anabilim Dalı,
Çankırı - Türkiye

✉ ilknurnayirgol@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3259-3886

H. Ekici 0000-0003-3208-263X
Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi,
Dursun Odabaşı Tıp Merkezi
Van, Türkiye

GİRİŞ

Araştırma, kısaca sorulara yanıt bulmak veya sorunları çözmek için disiplinli yöntemleri kullanan sistematik bir sorgulama olarak tanımlanmaktadır ^(1,2). Hemşirelik araştırması, uygulama, eğitim ve yönetim için önemli olan konular hakkında bilgi geliştirmek için tasarlanmış sistematik bir süreçtir ⁽¹⁾. Bu süreç bilgi elde etmenin, sistematik, objektif ve en güvenilir yöntemidir ⁽³⁾.

Araştırma, hemşirelerin sağlık hizmetlerinde verimlilik, etkinlik ve kalite iyileştirme kavramları ile iç içe olan, mesleki rol ve sorumluluklarının bir parçasıdır ⁽⁴⁻⁶⁾. Çünkü hemşireliğin profesyonelleşmesi, hemşirelerin yetkileri, teknoloji ve bilgisayar kullanımının yaygınlaşması, nüfusun yaşlanması, kronik hastalıklar ile ilgili sağlık taleplerinin artması gibi durumlar yüksek kalitede hemşirelik bakımının sağlanmasını gerektirmektedir ⁽⁷⁾. Bakımın kalitesinin artırılmasında, araştırma sonuçlarının kullanılması etkili olacaktır ⁽⁸⁾. Bu durum araştırmaların yapılması kadar araştırmalardan elde edilen sonuçların kullanılmasının da gerekliliğini göstermektedir ⁽¹⁾. Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanılmasının maliyet etkinlik ve hasta güvenliği de dahil olmak üzere bakımın kalitesinin yükseltilmesinde de payı vardır ⁽⁹⁾. Araştırmaya dayalı uygulamanın sunulması, olumlu bir tutum ve güncel kalmaya istekli olmak gibi kişisel bağlılığı içeren karmaşık bir sorundur. Bu nedenle hemşirelerin, hemşirelik araştırmalarına olumlu yaklaşımı, uygulamalarında araştırma sonuçlarının etkili kullanımı açısından önemlidir. Hemşirelik uygulamalarında araştırma kullanımı, hem hemşireliğin profesyonelleşmesi ve daha iyi bir konuma gelmesi için bir fırsat hem de toplumun sağlığının iyileştirilmesi için vazgeçilmezdir ⁽⁹⁻¹¹⁾. Uluslararası Hemşireler Birliği [International Council of Nurses (ICN)], (2012)'de, araştırma sonuçlarının uygulamada kullanılmasıyla, profesyonel hemşireliğin gerçekleştirebileceğini belirtmiş, hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin araştırmaları eleştirel gözle değerlendirebilmeleri için araştırma eğitimine gönderme yapmıştır ⁽¹²⁾. Bu nedenle, hemşirelere mezuniyet öncesi dönemde araştırmanın önemi, bilimsel yaklaşım süreci ve araştırma kullanımı öğretilerek, farkındalık ve olumlu tutum kazandırılmalıdır ⁽¹⁴⁻¹⁷⁾.

Ülkemiz'de 1955 yılında lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi ile birlikte "Hemşirelikte Araştırmaya Giriş" dersi zorunlu ders olarak müfredata dahil edilmiştir ^(18,19). Hemşirelikte araştırma dersinin amacı, öğrencilere tüm araştırma aşamalarını öğretmek, araştırma yapmaya, veri toplamaya katılma konusundaki isteklerini arttırmak ve uygulamalarında araştırma bulgularını kullanmaya teşvik etmektir ^(20,21). Literatürde, hemşirelikte araştırma derslerinin hemşirelik öğrencilerinin araştırmalara yönelik olumlu tutum geliştirmesine büyük bir katkı sağladığı belirtilmektedir ^(21,22). Ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmış çalışmalar bulunmakla birlikte ^(20,23,24), hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumları üzerindeki etkisini inceleyen sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır ⁽²⁵⁾. Araştırma dersinin, hemşirelik öğrencilerinin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumlarına olan etkisinin incelenmesinin eğitim programlarının ve araştırma aktivitelerinin geliştirilmesinde ve düzenlenmesinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda,

- Araştırma dersini alan ve almayan hemşirelik öğrencilerinin, araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumları arasında fark var mıdır?

sorusuna yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma, tanımlayıcı tipte karşılaştırmalı bir çalışmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Orta Anadolu'da bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, hemşirelik eğitim programı içinde araştırma yöntemleri dersini alan (70) ve almayan (75) toplam 145 hemşirelik öğrencisi oluş-

turmuştur. Araştırmanın yürütüldüğü üniversitenin hemşirelik bölümünde araştırma yöntemleri dersi 3. sınıf bahar yarıyılında zorunlu ders olarak yürütülmektedir. Araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında yürütüldüğünden dolayı 3. sınıf öğrencileri çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışma, araştırma yöntemleri dersini almış olan 4. sınıf ve dersi almamış olan 2. sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmada, örneklem seçimine gidilmemiş tüm evrene ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak, hastalık, devamsızlık ve çalışmaya katılmaya isteksizlik gibi nedenlerden dolayı 23 öğrenci çalışmaya dahil edilmemiş ve araştırmanın örneklemini araştırma yöntemleri dersini alan 50 ve almayan 72 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma %84 katılım oranı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi ve verilerin toplanabilmesi için Orta Anadolu'da bir devlet üniversitesinin etik kurulundan etik onay (Tarih: 21.03.2018, No: 2018/22) ve Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünden izin alınmıştır. Ayrıca; hemşirelik öğrencileri araştırma hakkında bilgi verilerek, araştırmaya katılmayı kabul edenlerin sözel onamları alınarak araştırmaya gönüllü katılımları sağlanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler içinde yazarlardan gerekli izinler alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, araştırmacılar tarafından kâğıt kalem tekniği ile sınıf ortamında toplanmıştır. Anketin doldurulması yaklaşık 15-20 dk.'lık bir süre içinde tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında literatür bilgisi ^(18,23,25,26) ve araştırmacıların deneyimleri doğrultusunda hazırlanan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik (4 soru), bilimsel etkinliklere katılım ve görüşlerini belirlemeye yönelik (6 soru) hazırlanan bir anket formu ile "Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu" ölçeği kullanılmıştır.

"Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği"

Björkström ve ark. ⁽¹⁴⁾ tarafından geliştirilen ölçek, Bayık Temel ve ark. ⁽²⁶⁾ tarafından Türkçeye uyarlan-

mıştır. Yirmi dokuz madde içeren beşli likert tipi ölçekte 1 "Hiç katılmıyorum", 5 "Çok katılıyorum" u belirtmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 145 ve en düşük puan ise 29'dur. Puan yükseldikçe, öğrencilerin mesleki araştırma ve gelişmeler konusundaki farkındalığı ve olumlu tutumu artmaktadır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.89'dur ⁽²⁷⁾. Bu çalışma için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı değeri ise 0.82 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler, SPSS 20.0 istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde; sayı, yüzde dağılımı, ki-kare testi, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis varyans analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p \leq 0.05$ olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri

Araştırma katılan öğrencilerinin yaş ortalaması 21.75 ± 1.5 , %63'ü kadın ve %37'si erkek olup, %59'u ikinci sınıfta ve %41'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırma grubunun %53.3'ü en az bir araştırma etkinliğine katıldığını belirtmiştir. Araştırma etkinliğine katılanların, %41'inin araştırma planlama aşamasında, %30.3'ünün uygulama aşamasında, %19'unun araştırmanın yayınlanması aşamasında, %24.6'sının bir başkasının araştırma verilerini toplama aşamasında ve %45'inin de herhangi bir araştırmada denek olarak görev aldıkları belirlenmiştir.

Hemşirelikte araştırma yöntemleri dersi alan ve almayan öğrencilerin herhangi bir araştırma etkinliğine katılma durumları Tablo 1'de gösterilmiştir. Araştırma dersi alan öğrencilerin araştırma etkinliğine katılma ($\chi^2=7.376$, $p=.005$), araştırma planlama aşamasına katılma ($\chi^2=18.556$, $p=.000$), araştırma uygulama aşamasına katılma ($\chi^2=3.751$, $p=.042$) ve araştırmada denek olarak görev alma ($\chi^2=7.016$, $p=.005$) durumlarının araştırma dersi almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p \leq 0.05$).

Tablo 1. Hemşirelik Araştırma Dersi Alan ve Almayan Öğrencilerin Bilimsel Aktivitelere Katılma Durumlarına Göre Dağılımları (N:122)

Araştırma ve Bilimsel etkinlik	Araştırma Yöntemleri Dersi Alan		Araştırma Yöntemleri Dersi Almayan		Test	p
	n	%	n	%		
Araştırma etkinliğine katılma						
Evet	34	68	31	43	7.376	0.005
Hayır	16	32	41	56.9		
Araştırma planlamaya katılma						
Evet	32	64	18	25	18.556	0.000
Hayır	18	36	54	75		
Araştırma uygulamaya katılma						
Evet	20	40	17	23.6	3.751	0.042
Hayır	30	60	55	76.4		
Araştırma yayınlama aşamasına katılma						
Evet	12	24.0	11	15.3	1.467	0.164
Hayır	38	76.0	61	84.7		
Araştırmada denek olarak görev almak						
Evet	30	60	25	34.7	7.016	0.005
Hayır	20	40	47	65.3		
Bir başkasının araştırma verilerini toplamak						
Evet	15	30	15	20.8	1.337	0.17
Hayır	35	70	57	79.2		
Bilimsel toplantıya katılım						
Evet	15	30	16	22.2	.942	0.223
Hayır	35	70	56	77.8		
Hemşirelik dergisi okuma						
Hiç okumam	35	70	48	66.7	3.896	0.326
Yılda bir	9	18	15	20.8		
Üç ayda bir	2	4	6	8.3		
Ayda bir	2	4	3	4.2		
Haftada bir	2	4	-	-		

Öğrencilerin hemşirelikte araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumları

Hemşirelikte araştırma dersi alan ve almayan öğrencilerin “Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği” madde ve toplam puan ortalamaları Tablo 2’de yer almaktadır. Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin ölçek toplam puan ortalamaları 116.01±18.42’dir. Araştırma yöntemleri dersinin “Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği” puan ortalamalarına etkisi incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı olmamakla beraber, araştırma yöntemleri dersi alan öğrencilerin (119.66±17.38) almayan öğrencilere göre (113.48±18.8) daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu belirlenmiştir (U=1440.000, p=.061).

Öğrencilerin “Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği” puan ortalamalarını etkileyebileceği düşünülen diğer bazı değişkenlere ilişkin veriler Tablo 3’te gösterilmiştir. Araştırma planlama aşamasında görev alan öğrencilerin puan ortalamalarının (120±15.59) almayan öğrencilere (112.81±19.63)

göre daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p≤0.05). Ayrıca istatistiksel açıdan anlamlı olmamakla beraber herhangi bir araştırma etkinliğine katılan, araştırmada denek olarak görev alan ve bilimsel toplantıya katılan öğrencilerin daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları belirlenmiştir (p≥0.05).

TARTIŞMA

Hemşirelik araştırmaları, mevcut ve gelecekteki profesyonel hemşirelik uygulamaları üzerindeki olumlu etkisiyle nedeniyle eğitim sürecinin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır⁽²⁸⁾. Lisans ve mezuniyet sonrası programlarda yer verilen araştırma derslerinin, hemşirelikte araştırma bilincinin oluşmasındaki rolü yadsınamaz. Hemşirelikte araştırma dersinin, öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, araştırma yöntemleri dersini alan öğrencilerin “Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği” puan ortalamalarının ve araştırma etkinliğine katılma durumlarının daha yüksek olduğu

Tablo 2. Araştırma Dersi Alan ve Almayan Öğrencilerin “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” Madde ve Toplam Puan Ortalamaları

Maddeler	Araştırma Yöntemleri Dersi Alan	Araştırma Yöntemleri Dersi Almayan	Test	p
	Mean/SD	Mean/SD		
Bir hemşire olarak mesleğinizle ilgili İngilizce yayınları okuyabilmelisiniz.	3.02±1.46	2.77±1.45	U=1621.500	0.338
Hemşirelik mesleğinin gelişimine yönelik çalışmalara katılmak hemşirelerin becerilerine bir yarar sağlamaz.	4.64±1.38	4.22±1.38	U=1629.500	0.234
Hemşirelik bakımı ile ilgili bilimsel yayınları okumanın ilgi çekici olduğunu düşünüyorum.	3.62±0.98	3.45±1.00	U=1594.500	0.261
Hemşirelik mesleğinin tıp mesleğinde olduğu kadar araştırmaya dayalı bilgiye gereksinimi yoktur.	4.58±0.75	4.19±1.12	U=1498.500	0.070
Hemşirelik bilimi ve araştırmaları hemşirelik bakımını tanımlar ve bakımın görünür olmasını sağlar.	4.26±0.89	3.79±1.12	U=1361.500	0.015
Hemşirelik uygulamalı bir meslektir ve araştırma yapmayı gerektirmez.	4.50±1.05	4.51±0.93	U=1749.500	0.733
Hemşirelikle ilgili yayınlara çalışma alanlarında ulaşılabilir.	4.30±0.83	3.76±1.23	U=1359.500	0.014
Hemşireliğin gelişimine yönelik çalışmalara katılmak gereksizdir.	4.72±0.67	4.29±1.19	U=1494.000	0.041
Hemşireliğin gelişimine yönelik çalışmalara katılmak hemşirenin işinin bir parçası olmalıdır.	4.04±1.00	3.72±1.25	U=1577.500	0.226
Hasta bakımının gelişmesinde hemşire bilimcilere gerek yoktur, klinisyen hemşireler bunu kendileri yapabilirler.	4.48±0.93	4.13±1.09	U=1465.000	0.047
Hemşirelikle ilgili uluslararası bilimsel toplantılara katılmaya istekliyim.	3.72±1.19	3.40±1.22	U=1546.000	0.172
Hemşirelik araştırmaları rutin hemşirelik işlerini zorlaştırır.	3.80±1.14	3.43±1.21	U=1483.000	0.089
Hemşirelik okullarındaki eğitimciler, hemşirelikte gelişmeleri özendirmede çalışma ortamında kaynak kişilerdir/kaynak kişiler olmalıdır.	3.92±1.15	3.88±1.13	U=1760.000	0.827
Hemşirelikte araştırmalar mesleğin statüsünü yükseltmez.	4.58±0.97	4.13±1.32	U=1509.500	0.063
Hemşireler için doktora derecesi daha üst pozisyonlara yükselmeye gerekli bir nitelik olmalıdır.	3.78±1.18	3.73±1.29	U=1793.000	0.970
Araştırma konusunda ileri eğitim alma ve araştırma ile ilgilenme önemli değildir.	4.58±0.75	4.26±1.13	U=1613.500	0.247
Klinik alanda daha fazla sayıda lisansüstü (doktora) eğitim almış hemşireler olmalıdır.	3.82±1.08	3.90±1.27	U=1658.000	0.438
Bir hemşirenin araştırmada görev alması mesleki becerilerinin gelişimini sağlamaz.	4.64±0.66	4.37±1.10	U=1673.500	0.416
Hemşirelik araştırmalarının sonuçları, çalışma alanlarına daha çok ulaşmalıdır.	4.18±0.96	3.84±1.22	U=1554.000	0.175
Hemşirelik araştırması, profesyonel bir hemşire olarak kişisel gelişimim için çok önemlidir.	4.14±1.10	4.01±1.06	U=1650.500	0.406
Araştırma sonuçlarının hemşirelik uygulamalarında kullanılabilmesine inanmak, gerçekçi değildir.	4.52±0.76	3.98±1.19	U=1340.500	0.009
Araştırmalara katılmak hemşirenin işinin bir parçasıdır.	3.82±1.06	3.70±1.08	U=1681.000	0.517
Araştırma sonuçlarına ulaşmak için çaba harcamam.	4.02±0.99	3.83±1.11	U=1640.500	0.383
Hemşirelik öğrencileri, hemşirelikte gelişmeleri özendirmede çalışma ortamında kaynak kişilerdir/kaynak kişiler olmalıdır.	3.90±1.18	4.02±1.00	U=1731.500	0.704
Hemşirelik mesleğinin bilimselliğe ve güvenilir deneyimlere dayalı olması gerekmektedir.	4.14±1.14	4.20±1.02	U=1799.500	0.988
Hemşirelik araştırmalarına adanmış olmak anlamsızdır.	4.18±1.13	4.13±1.14	U=1773.000	0.877
Hemşireler araştırma raporlarını okumaya zaman ayırmalıdır.	3.78±1.07	3.77±0.93	U=1726.500	0.684
Hemşirelik mesleğinde değişimleri başlatmak ve yeni düşünceleri denemek çok önemlidir.	4.12±1.02	4.13±0.96	U=1787.500	0.944
Bu anketteki soruların önemli olduğunu düşünüyorum.	3.86±1.10	3.79±1.24	U=1785.500	0.937
Ölçek Puan Ortalaması	119.66±17.8	113.48±18.8	U=1440.400	0.061

belirlenmiştir. Bu bulgular, araştırma dersinin, hemşirelikte araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumu olumlu yönde etkilediğini, araştırma ve/veya bilimsel etkinliklere katılımı arttırdığını göstermektedir.

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin “Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği” toplam puan ortalamalarının 116.01±18.42

olduğu belirlenmiştir. Ölçekten alınacak en yüksek puanın 145 olduğu göz önüne alınacak olursa, öğrencilerin araştırma farkındalık ve tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Björkström ve ark. (14) İsveçli hemşirelik öğrencilerinin, Halabi (28) Suudi hemşirelik öğrencilerinin, Halabi and Hamdan-Mansour (21) Ürdünlü hemşirelik öğrencilerinin, Toraman ve ark. (13), Çelik ve ark. (29), Şener ve ark. (16), Erkin ve ark. (25) da Türk hemşirelik öğrencilerinin araştırma farkın-

Tablo 3. Öğrencilerin Bazı Özellikleri İle “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Araştırma ve bilimsel etkinlik	Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları		Test	p
	n	%		
Araştırma etkinliğine katılma				
Evet	65	118.64±17.38	U=15.385	0.107
Hayır	57	113.01±19.26		
Araştırma planlamaya katılma				
Evet	50	120±15.59	U=13.775	0.028
Hayır	72	112.81±19.63		
Araştırma uygulamaya katılma				
Evet	37	116.91±18.24	U=14.945	0.664
Hayır	85	115.62±18.60		
Araştırma yayınlama aşamasına katılma				
Evet	23	115.39±19.54	U=112.55	0.932
Hayır	99	116.16±18.26		
Araştırmada denek olarak görev almak				
Evet	55	118.32±17.45	U=15.945	0.202
Hayır	67	114.11±18.89		
Bir başkasının araştırma verilerini toplamak				
Evet	30	114.93±18.55	U=13.050	0.656
Hayır	92	116.36±18.47		
Bilimsel toplantıya katılma				
Evet	31	119.19±16.78	U=12.685	0.404
Hayır	91	114.93±18.92		
Hemşirelik dergisi okuma				
Hiç okumam	83	113.24±19.21	$\chi^2=7.375$	0.117
Yılda bir	24	120.00±15.20		
Üç ayda bir	8	125.25±17.61		
Ayda bir	5	121.80±15.27		
Haftada bir	2	132.00±4.24		

dalık ve tutumlarının bu çalışma ile benzer şekilde olumlu olduğunu bildirmişlerdir. Araştırma dersinin “Araştırma Gelişmelere Karşı Farkındalık ve Tutum Ölçeği” toplam puan ortalamalarına etkisi incelendiğinde ise, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla beraber, araştırma yöntemleri dersi alan öğrencilerin hem ölçek toplam ortalamalarının hem de madde puan ortalamalarının dersi almayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Erkin ve ark. (25)’de çalışmalarında, araştırma dersi alan hemşirelik öğrencilerinin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumlarının daha olumlu olduğunu, ancak farkın istatistiksel açıdan önemli olmadığını bildirmişlerdir. Bu bulgunun araştırma bulgumuz ile benzer olduğu görülmektedir. Literatürde araştırma dersinin farkındalık ve tutumu etkilediği, araştırma sürecine katılımın, öğrencilerin araştırmaya yönelik olumlu tutum kazanmasında ve araştırma becerilerini geliştirmesinde önem taşıdığı belirtilmektedir (21,22). Mevcut çalışmada da, herhangi bir araştırma etkinliğine katılma, (araştırma planlama ve uygulama aşamasına katılma) ve denek olarak araştırmalar da aktif rol alma durumlarının hemşirelikte araştırma dersi alan

öğrenciler arasında dersi almayan öğrencilere kıyasla daha fazla olması araştırma dersinin pozitif etkisini göstermektedir. Ertuğ ve Önal (30), araştırma eğitimi ve araştırma yürütme arasında anlamlı bir ilişki olduğunu araştırma dersi alan öğrencilerin almayanlara göre daha fazla araştırma etkinliğine katıldıklarını bildirmişlerdir. Erkin ve ark. (26)’da araştırma dersi alan hemşirelik öğrencilerinin araştırma etkinliğine katılma durumlarının almayan öğrencilere göre daha fazla olduğunu bildirmiştir. Hem mevcut çalışmanın hem de diğer çalışmaların bulguları hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin araştırma aktivitelerine katılım davranışlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Hemşirelik araştırmalarına olumlu yaklaşım, hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımı ve uygulanması açısından da önemlidir. Ehrenfield (31) çalışmasında, araştırma eğitimi alan üniversite mezunu hemşirelerin araştırma sonuçlarını uygulama alanında diğerlerine göre daha fazla kullandıklarını belirtmiştir. Araştırmalara karşı olumlu tutumları olan, araştırmayı değerlendirme ve yorumlama yeteneği iyi olan hemşirelerin araştırma sonuçlarını uygulama alanında daha fazla kullandık-

ları da birçok çalışmada saptanmıştır⁽³²⁻³⁴⁾. Bu durum, araştırma bulgularının uygulamaya aktarılmasında hemşirelere araştırmaya yönelik olumlu tutumun kazandırılmasının ve araştırma dersinin araştırmaya yönelik olumlu tutum kazandırmadaki önemi göz önüne alındığında da dersin hemşirelik müfredatındaki önemini göstermektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Hemşirelikte araştırma dersinin, öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde; araştırma dersinin hem hemşirelikte araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumu olumlu yönde etkilediğini hem de bilimsel etkinliklere katılımı artırdığını göstermiştir. Hemşirelikte araştırma dersinin öğrencilerin araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumu üzerindeki olumlu etkisi göz önüne alındığında; öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumları ile bunları etkileyen değişkenleri ortaya koyabilecek araştırmaların yapılması ve bu araştırmalardan elde edilecek bulguların hemşirelikte araştırma eğitimi ile ilgili planlamalarda kullanılması yararlı sonuçlara yol açabilecektir. Araştırma dersinin, hemşirelik öğrencilerinin araştırmalara yönelik olumlu tutum geliştirmesine sağladığı katkı düşünüldüğünde ilgili derslerin tek bir dönemde verilmesinin yerine dört yıla yayılmış bir şekilde diğer alan derslerine entegre edilerek müfredata yerleştirilmesi önerilebilir. Ayrıca öğrencilerde araştırma bilinci geliştirmek ve öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalıklarını ve tutumlarını olumlu yönde etkileyebilmek açısından, hemşirelik eğitiminde araştırmaya yönelik derslerin öğrencilerin araştırma etkinliklerine ve bilimsel toplantılara katılımının desteklenmesi ve derslerinde hemşirenin araştırmacı rolünün vurgulanması da önerilebilir.

Etik Kurul Onayı: Orta Anadolu'da bir devlet üniversitesinin etik kurulundan etik onay (Tarih: 21.03.2018, No: 2018/22) alındı.

Çıkar Çatışması: Yok.

Finansal Destek: Yok.

Hasta Onamı: Sözel onam alındı.

Ethics Committee Approval: Ethical approval was obtained from the ethics committee of a state university in Central Anatolia (Date: 21.03.2018, No: 2018/22).

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Informed Consent: Verbal consent was obtained.

KAYNAKLAR

1. Polit DF, Beck CT. Nur-sing research: principles and methods. 8nd Edition. Lippincott: Williams Wilkins; 2004. p.3.
2. Keskin MT. (2014). Araştırma Basittir.In: Ayaz S, Çev. Ed. Araştırmaya ve kanıta dayalı uygulamaya giriş. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2008. s. 2.
3. Potter PA, Perry AG. Fundamental of Nursing. 3nd Edition. Australia. Mosby Year Book; 1993. p. 236-50.
4. McMillan M, Conway J. Using Research and Education to Change Practice Australian Journal of Advanced Nursing 2003;20(3):5.
5. Wallin L, Bostrom AM, Wikblad K, Edwald U. Sustainability in changing clinical practice promotes evidence-based nursing care. Journal of Advanced Nursing 2003;41(5):509-18. [CrossRef]
6. Vijayalakshmi P, Pashupu DR, Thimmaiah R, Math SB. Nurses attitudes and perceptions of nursing research: an Indian perspective. Asian Journal of Nursing Education and Research 2014;4(4):509.
7. Çukljek S, Jureša V, Bile CG, Režek B. Changes in Nursing Students' Attitudes Towards Nursing During Undergraduate Study. Acta Clinica Croatica 2017;56(1):36-42. [CrossRef]
8. Kajermo KN, Nordstrum G, Krusebrant A, Bjorvell H. Perceptions of research utilization: comparisons between health care professionals, nursing students and a reference group of nurse clinicians. Journal of Advanced Nursing 2000;31(1):3199-109. [CrossRef]
9. Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Sönmez-Özkan D. Occupational professionalism and the case of nurses as the members of the profession. Journal of Administrative Sciences 2011;9(2):235-59.
10. Yürümezoğlu HA, Kocaman G. Hemşirelikte araştırma kullanımı ve PARIHS kavramsal çerçevesi. C.U. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008;12(3):36-42.
11. Babadağ K, Kara M. Kanıta dayalı hemşirelik ve meslekleşme. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2004;7(2):112-7.
12. International Council of Nurses. International Nurses' Day Kit, Closing the gap: from evidence to action. 2012. URL: <http://www.icn.ch/images/stories/documents/publications/ind/indkit2012.pdf>.
13. Toraman AU, Temel AB, Kalkım A, Balyacı ÖE. Klasik ve entegre eğitim modeli ile öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi 2013;6(3):132-8.
14. Björkström ME, Johansson IS, Hamrin EK, Athlin EE. Swedish nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. J Adv Nurs 2003;41(4):393-402. [CrossRef]

15. Henoç I, Jakobsson-Ung E, Ozanne A, Falk H, Falk K, Kenne Sarenmalm E, et al. Nursing students' experiences of involvement in clinical research: an exploratory study. *Nurse Educ Pract* 2014;14(2):188-94. [\[CrossRef\]](#)
16. Şener DK, Arslan S, Cangür Ş, Aydın, M. Bir grup lisans hemşirelik öğrencisinin mesleki araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumları. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences* 2016;8(4):317-24. [\[CrossRef\]](#)
17. Conn VS. Editorial: Nurse researchers begin as undergraduate students. *West J Nurs Res* 2007;29(3):255-7. [\[CrossRef\]](#)
18. Temel AB, Uysal A, Ardahan M, Özkahraman S. Barriers to research utilization scale: psychometric properties of the Turkish version. *Journal of Advanced Nursing* 2010;66(2):456-64. [\[CrossRef\]](#)
19. Uysal Toraman A, Hamaratçılar G, Tülü B, Erkin Ö. Nursing students' attitudes toward research and development within nursing: Does writing a bachelor thesis make a difference?. *International Journal of Nursing Practice* 2017;23(2):1-7. [\[CrossRef\]](#)
20. Akın B, Ege E. Hemşirelik lisans programlarında araştırma eğitimi. *Cumhuriyet Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2008;12(3):60-9.
21. Halabi JO, Hamdan-Mansour A. Attitude of Jordanian nursing students towards nursing research. *J of Research in Nurs* 2010;17(4):363-73. [\[CrossRef\]](#)
22. Whitmeyer Hitchcock B, Murphy E. A Triad of Research Roles: Experiential Learning in an Undergraduate Research Course. *Journal of Nursing Education* 1999;38:120-7.
23. Bayık A, Özsoy S, Uysal A, Ardahan M, Özkahraman S. Identification of priorities in nursing and analysis of research barriers in Turkey. *Ege University Scientific Research Report* 2007; 15-17.
24. Karadaş C, Özdemir L. Hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2005;2(3):30-9.
25. Erkin Ö, Uysal Toraman A, Şimşek H, Bayık Temel A. Nursing students' attitudes toward research-development: does taking research course make a difference?. *International Journal of Caring Sciences* 2017;10(2):988-96. [\[CrossRef\]](#)
26. Bayık A, Uysal A, Erkin O, Koçer A. Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya, Gelişmelere Farkındalığı ve Tutumu Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerliliği, Güvenilirliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu E-Dergisi* 2008;1(2):108-23.
27. Tinggen MS, Burnett AH, Murchison RB, Zhu H. The importance of nursing research. *Journal of Nursing Education* 2009;48(3):167-70. [\[CrossRef\]](#)
28. Halabi JO. Attitudes of Saudi nursing students toward nursing research. *Saudi Journal for Health Sciences* 2016;5(3):118. [\[CrossRef\]](#)
29. Çelik S. Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* 2014;1(2):23-31. [\[CrossRef\]](#)
30. Ertug N, Onal H. Undergraduate nursing students' research activities and utilization: A Turkish Sample. *Aquichan* 2014;14(2):251-60. [\[CrossRef\]](#)
31. Ehrenfeld M, Eckerling S. Perceptions and attitudes of registered nurses to research: a comparison with a previous study. *Journal of Advanced Nursing* 1991;16(2):224-32. [\[CrossRef\]](#)
32. Rizzuto C, Bostrom J, Suter WN, Chenitz WC. Predictors of nurses' involvement in research activities. *Western Journal of Nursing Research* 1994;16(2):193-204. [\[CrossRef\]](#)
33. Bostrom J, Suter WN. Research utilization: making the link to practice. *Journal of Nursing Staff Development: JNSD* 1993;9(1):28-34.
34. Champion VL, Leach A. Variables related to research utilization in nursing: An empirical investigation. *Journal of Advanced Nursing* 1989;14(9):705-10. [\[CrossRef\]](#)